

N.F.S. Grundtvig “Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt [Den christelige Børnelærdom, 1. udgave, 7. artikel]”

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.13, november 2018

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tilføjet punktkommentarer i version 1.14, april 2019

Tilføjet indledning i version 1.21

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1856 (SJ: 1159)

Andre udgaver

US *Udvalgte Skrifter* 9

VU *Værker i Udvalg* 6

Teksten er etableret af Steen Tullberg

Punktkommentarer og tekstredigering er skrevet af Steen Tullberg, redigeret af Klaus Nielsen og Vanja Thaulow

Indledning er skrevet af Anders Holm, redigeret af Stine Kylsø Pedersen og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer ph.d. Anders Holm

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

|A:209 |US:357 |VU:29

Den apostelige Troes-Bekjendelse i den christelige Daabspagt.

(N. F. S. Grundtvig).

Det er nu hele *tredive* Aar siden, det Lys gik op for mig, at det hverken er eller kan være *nogensomhelst Skrift*, hellig eller søgn, men ene og alene “Troens Ord i vor *Mund*” den mundlige, lydelige, offentlige *Troes-Bekjendelse* ved *Daaben* efter Vorherres *Jesu Christi* egen Indstiftelse, som *udtrykker*, og har ligefra Begyndelsen udtrykt, og skal til Verdens Ende udtrykke, den uforanderlige, for alle Christne fælles *Christne Tro*, hvorpaa vi døbes i *Faderens* og

Sønnens og den *Helligaands* Navn; og det gaaer nødvendig med alt virkelig Lys, ligesom med Solen og Maanen, der, naar de er staaet op, bliver ved at skinne deres Tid og gjøre deres Pligt, uden at bryde sig det mindste om, at alle de *Blinde*, og alle de, der med Flid lukke Øinene, har baade Ret i og Ret til at sige hvad sandt er, at *de seer det ikke*. Vistnok maae vi aldrig glemme, at alt *aandeligt* Lys i denne Verden, selv det allerklareste, er at ligne ved Sol og Maane *bag Sky*, saa det aandelige Lys har altid mange Hindringer som Skyer at giennembyrde, men dette Giennembrud af *Sandhedens Ord*, som er det *aandelige Lys*, kan naturligviis *ikke* skee med en *Pen*, og det er just ret soleklart, at man umuelig med *Skrift* kan bevise, at *Ordet* af Hjertet i *Munden* er noget ganske andet og ypperligere end *Ordet* i **A:210***Pennen* og paa *Papiret*, saa det høieste, nogen *Skrift* i denne Sammenhæng kan *bevise*, det er sin *egen* aandelige *Afmagt*, hvoraf da følger med Nødvendighed, at har det aandelige *Ord* øvet noget aandeligt Stovværk, da **VU:30**kan det *ikke* have været ved at *staae* paa *Papiret*, men maa have været ved levende at *gaae* fra Mund til Mund, saa at vil vi have noget velgrundet Haab om, at det aandelige *Ord* nu og herefter skal øve noget aandeligt Stovværk paa Jorden, da maae vi bære os ad, ligesom vi læser, *Apostlerne* bar dem ad paa den store **US:358***Pindsedag*, og siden, saalænge de havde *Ordet* at føre, saa vi maae *lukke* vor *Mund op* og udtale hvad vi selv troer og hvad vi har fornummet *Kraften* i og *Virkningen* af, med det Haab, at dette *Troens Ord* i vor *Mund* og i vort *Hjerte* derved giennem *Øret* skal bane sig *Vei* til vore *Tilhøreres Hjerte*, og der finde den samme *Tro*, som det har fundet i vort *Hjerte*, og føde den samme *Bekjendelse* paa deres *Læber*, som det har født paa vore *Læber*. Naar det er lykkedes, da kan vi vist nok, forsaavidt som vi er udrustede ogsaa *dertil*, efterligne *dem* af *Apostlerne*, som enten skrev op hvad der var skeet i “*Tidens Fylde*”, eller skrev *Breve* til dem, der havde *hørt og troet* *Ordet*, og en saadan *Skrift* kan altid for dem af de *Troende*, som har *lært at læse* og virkelig læser det, meer eller mindre være til *Oplysning* og *Stadfæstelse*, *Opbyggelse* og *Trøst*, men da maae vi ogsaa huske, at det er *ikke* de *Vantrøe*, men de *Troende*, vi skriver for og skriver til, saa vi hverken giver os *Mine* af at prædike paa *Papiret*, eller *Mine* af at giendrive *Ordets* *Modstandere* med *Pennen*, hvorved vi kun trætte de **A:211***Troende* og binder *Byrder* til dem, som de *Fleste* slet ikke kan bære.

Saa skriver jeg da ogsaa her kun *for og til* de *christelige* *Læsere*, som selv er døbte paa den *Tro*, vi Alle ved *Daaben* bekiender os til, og som finder det klart nok, at *den* *Tro*, som alle de, der hidtil er blevet *christnede* og døbte efter *Herrens egen* *Indstiftelse*, har bekiendt sig til, det er ogsaa den eneste fælles, almindelige og uforanderlige *Christne Tro*, som tilligemed den tilsvarende *Troes-Bekjendelse* i det guddommelige *Troes-Ord*, der *udtrykker* *Troen*, er og maa være den eneste urokkelige *Grundvold* for vores og hele

Menighedens levende Christendom.

Saa forudsætter jeg det da som en afgjort Sag mellem mig og mine christelige Læsere, at vor *Troes-Bekiendelse* ved *Daaben*, saaledes, som den lyder allevegne i Christenheden, hvor den *ikke beviislig* er blevet forandret, den er, hvad den kalder sig: den ægte, apostelige *Troes-Bekiendelse*, lige gammel med *Troen*, **|VU:31***Daaben* og *Menigheden*, og maa hos *alle Christne* være ligesaa uforanderlig som *Troen* og *Daaben*, *Menigheden*, *Herren* og *Aanden*.

Mellem os er da Spørgsmaalet kun, *hvad* det er for en *Tro*, denne vor *Bekiendelse* udtrykker, og hvad denne *Troes-Bekiendelse* ved *Daaben*, i sin uopløselige Forbindelse med "*Forsagelsen*", fører med sig og skal udrette hos os, og derpaa skal jeg stræbe med Pennen at pege saa tydelig som mueligt, medens jeg maa overlade til *Aanden* og *Munden* og *Menigheden* selv at gjøre *Oplysningen* levende og frugtbar.

|A:212|US:359Saa er da vor *Troes-Bekiendelse*, *ikke* som en Bogstav-Skrift *paa Papiret*, men som et sandfærdigt Ord i de *Troendes Mund*, det lyslevende Udtryk af hele det *Christi Evangelium*, der er en Guds Kraft til Frelse for hver den, som troer hvad vi ved *Daaben* bekiender, thi det følger af sig selv, at der ingen anden *Tro* kan behøves til *Synds-Forladelse* og *Gienfødelse* end den *Tro*, *hvorpaa* vi døbes med *Synds-Forladelse* og *Gienfødelse*, saa at hvem, der kræver en anden *Grund-Tro* af os, han prædiker ogsaa et *andet Evangelium*, som er hans eget eller *Fjendens*, ikke *Vorherres Jesu Christi Evangelium*.

Derfor kan vi umuelig indrømme, at der i vor *Troes-Bekiendelse* ved *Daaben* skulde fattes enten lidt eller meget af hvad et Menneske maa troe, for at være en sand *Christen*, og for i *Daaben* med *Synds-Forladelse* at gjenfødtes af *Aanden* til det nye Menneskes, *Vorherres Jesu Christi Liv* og *Levnet*, medens det er noget ganske andet, at der godt kan være Noget, som det *ugienfødte* Menneske ikke kan troe, og som derfor vor *Troes-Bekiendelse* ved *Daaben* *ikke udtrykker*, men som dog alle *Troende* og *Døbte*, *benaaede* og *gjenfødte*, *Mennesker* vil komme til at troe, som *Tilfældet* klarlig er med *Herrens Ord* til os ved hans *Bord* med den hellige *Nadver*, som er *Kiødets Sands* saa *uudstaaelige*, at kun de *Gienfødte* af *Aanden* kan med *Sandhed* sige, de troer derpaa.

Denne *Christelige Grund-Sandhed*, at vor *apostelige Troes-Bekiendelse* ved *Daaben* udtrykker *alt* hvad vi alle nødvendig maa troe for at være *sande Christne*, og at der af *sande Christne* ikke maa kræves nogen ny *Tro*, undtagen den *Tro* paa *Indstiftelsens Ord* ved **|A:213***Nadveren*, som alle værdige *Giæster* ved *Herrens Bord* nødvendig maa have, denne *Christelige Grund-Sandhed* udelukker vist nok paa ingen *Maade* den **|VU:32***Kiends-Gjærning*, at den *Christne Menighed* har en *hellig Skrift*, som er meget troværdig, og

som kan gjøre sine *christelige* Læsere, der har den *Helligaand*, fastere i *Troen*, vissere i *Haabet* og klogere paa Guds Raad og Guds Veie; men den christelige Grund-Sandhed om Troes-Bekiendelsen ved Daaben *udelukker* nødvendig ikke blot alle *papistiske Troes-Artikler*, men ligesaa fuldt alle *boglige* og *boglærde*, saakaldte bibelske og skriftkloge, Indvendinger mod Troes-Bekiendelsens Almeen-Gyldighed og Fuldstændighed, saa at ingen Skriftklog, ingen Præst, ingen Biskop, ingen Pave, ingen Apostel, ingen Engel fra Himmelen, maa kræve nogen *anden* Tro og Bekiendelse af Menigheden, eller udelukke noget **US:36**Menneske af Menigheden, uden hvem der beviislig har fornægtet eller gienstridig modsiger Troes-Bekiendelsens eller Daabs-Pagtens tydelige Ord. Enhver Afgivelse herfra gjør nemlig aabenbar Menighedens Tro usikker, gjør Menighedens Lærere til Troens Herrer og indvikler Menigheden i alle de Skriftkloges uundgaaelige Trætter om den *hellige Skrifts* Oprindelse, Ægthed, Omfang, Indhold og Forklaring, lutter indviklede Spørgsmaal, hvorom kun meget faa Christne kan have nogen velgrundet Overbeviisning, og som ingen christelig sanddru Skriftklog i Tidens Løb kan paastaae, han kan give *ufeilbarligt* Vidnesbyrd om, eller gjøre soleklar Rede for.

Naar vi nu nærmere betragte vor Troes-Bekiendelse ved Daaben, som det korte, men dog fuld**A:214**stændige Grund-Begreb af den Christne Tro, da seer vi strax, at ligesom den lærer os, hvad det er for en "*Fader*" og "*Søn*" og "*Hellig Aand*," i hvis Navn vi døbes med Vorherres *Jesu Christi* Daab, saaledes aabenbarer Bekiendelsen den eiendommelig *Christne* Tro, at den eneste *sande Gud*, Himmelens og Jordens Skaber, som haver alt at raade, Han er en *virkelig Fader*, saa at baade har Han virkelig en *Søn*, og er saa vidunderlig kiærlig en *Menneske-Fader*, at Han lod sin eenbaarne Søn blive et virkeligt Menneske-Barn, med Navnet *Jesus* (Frelseren) *Christus* (den Salvede), og lod ham lide Pine og Død paa Korset, men opreiste ham igien fra de Døde, optog ham til Himmels, satte ham ved sin Hørehaand, og vil lade ham dømme Levende og Døde, og at Gud-Fader endelig lader sin *Helligaand* altid og allevegne skabe, opholde og hellige en Christen Menighed, som i helligt Fællesskab har Synds-Forladelse, Kiøds-Opstandelse og evigt Liv.

Dette er jo vist nok det Samme, som vi *christelige* Skriftkloge **IVU:33**altid har stræbt at lægge ind i det bekiendte Skrift-Sprog: saa *elskede* Gud Verden, at Han hengav sin eenbaarne Søn, for at hver den, som troer paa ham, skal ikke fortabes, men have det *evige Liv*; men da skyldte vi Menigheden baade Beviset for, at dette Skrift-Sprog var en ægte Opskrift af Vorherres Munds-Ord, og Beviset for, at hvad vi *lagde deri*, havde vi *ikke* taget af os selv, men modtaget af Herren. Det første Beviis kunde vi imidlertid slet ikke føre for den Deel af Menigheden, der havde høiest Trang dertil og fuldest Krav derpaa: de Umyndige og Vankundige, og det andet **A:215**Beviis lod

sig kun føre ved at forudsætte og paavise Troes-Bekiendelsen ved Daaben, der ingenlunde kan bevises eller forklares af Skriftsproget, men beviser og forklarer Skrift|US:36|sproget, ved at sige det Samme med hjemlede og klare Ord, saa man hører, baade *hvorfor* Gud elskede Verden saa høit, og *hvem* Hans eenbaarne Søn er, som vi skal troe paa, og *hvad* der skal menes med at troe paa Guds eenbaarne Søn til vor Frelse, og *hvor* vi ved Troen paa Guds eenbaarne Søn kan finde det *evige Liv*.

Dette er nu vel, hvor det levende forkyndes og udlægges, allerede blevet saa indlysende, at neppe Nogen, der enten vil være eller gælde for en Christen, drister sig til at modsige det, men ligesaa lidt som vi, paa de *christelige* Enemærker, kan taale nogensomhelst Indvending mod vor apostelige Troes-Bekiendelses Grund-Christelighed og Fuldstændighed, ligesaa lidt kan vi i Menighedens Skiød taale nogensomhelst Indvending imod Troes-Bekiendelsens Reenhed og fuldkomne Sandhed, saa at enten det var *Jesu Christi Undfangelse* ved den *Helligaand*, eller hans *Fødsel af Maria-Mø*, hans *Korsfæstelse og Død under Pontius Pilatus*, eller hans *Nedfart til Helhjem*, de *Dødes Rige*, hans virkelige *Himmelfart*, Sæde ved Gud-Faders *Høirehaand* og *Hjemkomst til Dommedag*, eller noget andet Ledd af Troes-Bekiendelsen, man vilde kalde uefterretteligt eller ubetydeligt, da maae vi blive ved vor urokkelige Paastand, at "*Troens Ord*" i alle Dele, ligesom i det Hele, er en reen Tale, som Sølv et syv Gange luttret, og at Ingen faaer det *christelige* Saligheds-*Haab*, uden han bygger det paa *den Tro*, heel og holden, |A:216|som den christne Troes-Bekiendelse udtrykker, enten han saa |VU:34|kan eller ikke kan gjøre sig selv og Andre Rede for, hvad der er Grunden til hvert enkelt Udtryk i den rene Tale.

Dette er den ene Side af Sagen, men paa den anden Side maae vi, som kalde os *Christi Sendebud*, og som jo skal meddele Menigheden al den Oplysning i Troen, som *Aanden*, ved Skriften eller paa anden Maade skiænker os, vel vogte os for at gjøre vore Oplysninger enten om Troes-Bekiendelsen i det Hele eller om dens enkelte Ledd og Dele til Troes-Artikler, og det er klart, at netop, naar vi er fast overbeviste om, at de Oplysninger, vi give, er ikke vore egne, men den *Helligaands*, da kan vi godt nøies med den Vished, at den *Helligaand*, der ikke blot er vores, men Troens og hele Menighedens Aand, vil hos alle vore troende Tilhørere give sine egne Oplysninger Medhold og Vidnesbyrd.

Saaledes skal vi da, til *fri* Benyttelse af dem, der troer hvad vi alle bekiender, især oplyse, at *Gud-Fader* udtrykkelig kaldes "Himmelens og Jordens Skaber", fordi Mennesket maa ikke |US:362|troe paa nogen anden Gud end *sin* og hele Verdens *Skaber*, saa det maa være Alle vitterligt, at den Gud, paa hvis *Faderlighed* vi, som *Christne*, lægge særdeles og mageløs Vægt, er ingen Anden end den eneste sande Gud og Skaber. Vil man desuagtet beskylde os for

Afguderer, fordi vi tilbede *Sønnen* og den *Helligaand* tilligemed *Faderen*, og fordi Evangeliets Prædikanter og vore hellige Skrivere altid har kaldt baade *Sønnen Gud* og *Aanden Gud*, da er Troes-Bekjendelsen dog lige ulastelig, og Menigheden |A:217| har kun at svare for *Tilbedelsen*, som flyder af det guddommelige Fællesskab mellem *Faderen* og *Sønnen* og den *Helligaand*, som *Daabs-Ordet* aabenbarer, medens det bliver de *christelige Skriftkloges* egen Sag at forsvare deres Brug af *Guds-Navnet*, som dog vist er meget forsvarlig, *forsaa vidt vi bedre* end han, der skrev den saakaldte *athanasianske* Bekjendelse, stadig har havt den gyldne, apostelige Rettesnor for Øie, at om der end omtales Guder baade i Himlen og paa Jorden, som der er mange Guder og mange Herrer, saa har vi dog kun *een Gud-Fader*, *af Hvem* Alting er, og *een Herre Jesus Christus*, *ved hvem* Alting er. Denne Rettesnor vil da ogsaa herefter staae klarere for os og gjøre sig langt mere giennemgribende gjældende, da vi har opdaget, at Ordet "*Almægtigste*" i vor *Danske* Troes-Bekjendelse om *Faderen*, ligesom "omnipotens" i den *Latinske*, kun er en Nødhielp, i Mangel af et eget Navne-Ord, sva|VU:35|rende til det Græske "Pantokrator", som betyder Ham, der paa mageløs Maade har Alt i Vold, og kunde vel bedst i Bekjendelsens Sammenhæng fordanskes ved "*Over-Herren*". Vi er da ogsaa saa heldige, at det *Danske* "*Tre-Enighed*" langt bedre end baade det *Latinske* "trinitas" og det *Græske* "trias" lader sig bruge til at udtrykke den guddommelige *Trilling-Bevidsthed*, som vi med et fremmed og tvetydigt Konstord pleier at kalde "*de tre Personer* i Guddommen."

Denne er den første og store Oplysning vi har at give om Troes-Bekjendelsen og dens rette Brug, til at drage Grændsen mellem *Herrens* egen *Lær*|A:218|*dom*, som er *Troens Grund*, og *vores* christelige *Lærdom*, der, selv naar den aldeles faldt sammen med *Apostlernes Lærdom*, ikke er *Troens Grund*, men *Troens Befæstelse* af den *Helligaand* paa den urokkelige Grundvold, som Apostelen skriver, at *Jesus Christus* er selv den eneste forsvarlige Grundvold, hvorpaa der kan bygges, enten (som Apostlerne bygde) med Guld og Sølv og Ædelstene, eller (som Paverne og vore Skriftkloge har bygt) med Træ, Rør og Straa, der fortæres i Skiærs-Ilden, men det maa ikke forundre eller forarge os, at |US:363| det vil gaae seent med denne Oplysning, da Forskiellen mellem *Herrens egen* og *Apostlernes Lærdom* nys er blevet misbrugt til at *formørke* alt, som om *Christendommen* igrunderen slet ikke var *christelig*, ikke var Vorherres *Jesu Christi egen Lærdom*. Vi var vel selv aldrig kommet til dette Lys, naar ikke *Aanden* havde lagt os paa Hjerte, at vi jo alle, ligesom Apostlerne, maae have *Ord* af Herrens egen Mund, hvorpaa vi kan kiende *hans Aand* fra vor *egen Aand* og fra alle *Vildfarelsens Aander*!

Den *anden* Hoved-Oplysning, vi skal give om Troes-

Bekiendelsen og dens *christelige* Brug, er, at Guds eenbaarne Søns Navn "*Jesus Christus*" skøndt det er uforanderligt paa alle Tungemaal, maa dog *sammensmelte* med de Ord paa vort *Modersmaal*, som for os levende udtrykker "*Frelseren*" og "*den Salvede*," da vi først derved kan faae den Følelse, at *Jesus Christus* svarer til sit Navn, *er virkelig* hvad hans *Navn* skal udtrykke. Derved oplyses det da ogsaa, baade at *Frelsen* har sit levende Udtryk i Troes-Bekiendelsens "*Jesus*," |A:219saa det var *som Frelser* Guds Søn blev født, døde og opstod, og at Navnet *Christus* (Messias) i Troes-Bekiendelsen er det *levende* Baand mellem den *gamle* og |VU:36den *ny* Pagt. Men skøndt det følger af sig selv, at Aandens skriftkloge Redskaber hertil knytter mange Oplysninger baade om *Frelsens* og *Gienløsningens* Beskaffenhed, og om Rigdommen i *Christus-Navnet* og *Salvelsen* af Gud, som *Christus* deler med alle sande *Christne*, saa vil de dog ikke, saa maae vi dog ikke gjøre nye *Troes-Artikler* af saadanne Oplysninger, men skal lade Menigheden *fatte* deraf hvad den kan og vil, lade den tage, hvad den kan bære.

Den *trede* Hoved-Oplysning om Troes-Bekjendelsen og dens *christelige* Brug, er den, at den *Helligaand*, paa hvem vi bekiender Tro, og i hvis Navn, tilligemed Faderens og Sønnens, vi er døbte, det er den *Helligaand*, ved hvem *Guds eenbaarne Søn*, som *Jesus Christus*, er *undfanget og født* af Maria-Mø og at hvad der i Troes-Bekiendelsen er føiet til *hans* Navn, det er *hans* Gierning og Virkning, hvorpaa han skal kiendes, ligesom *Faderen* paa Verdens *Skabelse*, og *Sønnen* paa sit *jordiske* Levnetsløb, saa vor Tanke om den *Christne Menighed* og det *christelige Menigheds-Liv* bliver kun levende ved Troen paa den *Helligaand*, som Faderens og Sønnens *selvbevidste Aand* og Menighedens Livs-Kraft. Hertil hører nu vist nok hele den videre Oplysning om *Menighedens* Skabelse ved *Troen* og *Daaben*, og om det hellige *Fællesskabs* Dannelse ved *Bønnen* og *Nadveren*, og endelig om Aand og Kiød, om Synd og Naade, Liv |A:220og Død, |US:364og Tid og Evighed, men her giælder det atter, at disse Oplysninger ikke maa gøres til *Troes-Artikler* for Menigheden, men overlades til fri Brug for Aanden og Menigheden.

Den *fjerde* Hoved-Oplysning om Troes-Bekjendelsen og dens *christelige* Brug, er, at den, heel og holden, tilligemed Forsagelsen i Daabs-Pagten, maa tages og troes som Ord af Herrens egen Menneske-Mund, da *Daaben* ellers umuelig kunde være *Herrens* egen *Indstiftelse*, hvortil det ligesaa nødvendig hører, at han har foresagt Apostlerne *Daabs-Vilkaaret* som han har foresagt dem *Døbe-Ordet*, der ei engang kan kiendes for *christeligt* uden i uopløselig Forbindelse med det *Troens Ord*, som lærer os, i *hvilken* Faders og Søns og Helligaands Navn, det er, vi døbes. Til denne Hoved-Oplysning kan og skal vi vist nok knytte al den Oplysning, vi kan give om Forholdet mellem *Herren* og *Aanden*, om Apostlernes og alle Ordets Tjeneres og hele *Menighedens* Forhold til Begge og

igien|VU:37nem dem til *Faderen*, som vil tilbedes i “Aand og Sandhed”, det er lyslevende i Sønnen og Aanden; men disse Oplysninger, som i Tidens Løb maae falde mere eller mindre uklare, maae vi ingenlunde *sammenblende* med de Hoved-Oplysninger, der baade kan være klare for Alle, og som er aldeles nødvendige for at kunne levende tilegne sig Troen og Daaben, og fatte det evige Livs Haab i Vorherres *Jesu Christi* Navn.

Det samme gjælder naturligviis om de Oplysninger, vi kan og skal give om de *enkelte Ledd* af Troes-Bekjendelsen, som Erfaring har lært, indvortes og udvortes er mest udsatte for Misforstand, Tvivl |A:221og Indvendinger, at vi ogsaa der maa skielne saa skarpt som muligt, mellem den almeengyldige *Hoved-Oplysning*, der udgaaer fra Troes-Ordet selv, og de Oplysninger, som komme andensteds fra, og saadanne Ledd er da de om Herrens “*Nedfart til Helvede*” og “*Sæde ved Faderens Høirehaand*,” og om “*Kiødets Opstandelse*.”

Hoved-Oplysningen om disse Ledd er nu den, at de maae tages og troes i den Mening, som Ordene giver, saa Menigheden maa slet ikke taale nogen Indvending derimod af *sine* Skriftekloge, til *hvis* Troes-Bekjendelse, saavel som til hele *Menighedens*, disse Ledd høre, og maa have hørt fra Begyndelsen, enten de saa findes opskrevne eller ikke, og enten man tidligere eller senere, hist eller her, har vovet at udelukke eller forandre noget af dem.

Den videre Oplysning er imidlertid først den om “*Nedfarten til Helvede*” og “*Sædet ved Faderens Høirehaand*,” |US:365at det ligger i Sagen selv, at vi *ikke* kan gjøre os nogen *tydelig* Forestilling enten om “*Himlen* eller *Helvede*,” men kun om *Jorden* og hvad der skeer paa den, saa en *tydelig* Forestilling enten om “*Nedfarten*” eller om “*Høisædet*” skal vi aldrig prøve paa at give Menigheden og endnu mindre kræve af den, men vi kan og skal oplyse, at ved *Nedfarten til Helvede* ifølge Ordet “*inferi*”, som bruges i Latinernes, og Ordet “*hades*” som bruges i Grækernes Troes-Bekjendelse, maa tænkes paa “*de Dødes Rige*” i det hele, baade med hvad der kaldes “*Hvilestedet*” og hvad der kaldes “*Pinestedet*”, og at vi skal huske, at *alt* hvad der i Troes-Bekjendelsen siges om Vorherre |A:222*Jesus Christus*, det siges om ham som *Frelser*, saa vi maae tænke, at *Frelseren* kom *aandelig* til de Afdødes Sjæle, og *prædikede ikke Loven*, men *Evangelium* for dem. Denne Oplysning fin|VU:38der, som Erfaring har lært, for Øieblikket megen Modsigelse, men det maa ligesaa lidt afholde os fra at give den, som friste os til at gjøre en *Troes-Artikel* deraf, det skal kun drive os til at være desmere opmærksomme paa hvert Ord, vi siger derom, og til at gjøre det ret indlysende for Menigheden, at *enten* maae vi forudsætte *Evangeliets* Prædiken for *de Døde*, der ikke har hørt det i levende Live, eller vi maatte, hvad *Guds Kiærlighed* aldrig tillader, frakiende dem alt Haab om *Frelse*, thi at giætte paa en *Frelse uden Christi Evangelium* og Tro derpaa

er for *Christne* saa klar en *Selv-Modsigelse*, at vi med mindste Oplysning umuelig kan gjøre os skyldige deri.

Om vor *himmelfarne Frelseres Sæde* ved Faderens *Høirehaand* har vi egenlig ikke og kan neppe have nogen anden Oplysning at give, end den Herren selv gav, ved at lægge Vægt paa Davids-Sangen: *Herren* sagde til *min Herre*: sid ved min *Høirehaand*, mens jeg lægger alle dine Fiender under din Fodskammel, thi det følger af sig selv, at Udtrykket "*Høirehaand*" maa tages *billedlig*, da Talen ei er om en jordisk, men om en *himmelsk* *Høirehaand*, hvori Faderen har *sin Styrke*, altsaa om den *Helligaand*, som er Kraften fra det Høie, saa *Menneske-Sønnen*, Christus, har Aanden til sin Tjeneste ogsaa i Egenskab af *Menneske-Søn*.

|A:223 Hvad nu endelig "*Kiødets Opstandelse*" angaaer, da seer vi af Apostel-Brevene, at dette Ledd af Troes-Bekiendelsen tidlig er blevet forkastet eller dog betvivlet og bestridt, til Fristelse og Forargelse i Menigheden, men at Apostlerne lagde netop samme Vægt derpaa som paa Leddet om *Frelserens Opstandelse*, saa de to Ledd maa staae og falde med hinanden. Dette er *Hoved-|US:366* *Oplysningen*, vi herom har at give Menigheden, med den alvorlige Formaning, aldrig herefter at taale den Ombytning af "*Kjødets*" med "*Legemets*" *Opstandelse*, som desværre hos os længe har fundet Sted, thi vel meende man hos os neppe noget Ondt dermed, men da vi veed, at Vantroen har søgt og vil fremdeles søge Skjul under det mere ubestemte Ord "*Legeme*", som om det ikke var Legemet af "*Kiød og Been*" der taldes om, saa maa der i *Troes-Bekiendelsen* hol**|VU:39**des fast paa Udtrykket "*Kiødets Opstandelse*" baade for Herrens Skyld og for Menighedens, der ellers vil besviges for det evige Livs Haab i hele dets *aandelige* og *legemlige* Fylde. Hertil skal vi naturligviis ogsaa knytte al den Oplysning, vi har, om Forholdet mellem *Aand* og *Kiød* hos *Mennesket i Guds Billede*, som det klarlig viste sig hos *den* *Menneske-Søn*, vi tilbeder: Vorherre *Jesus Christus*, og skal endnu klarere vise sig paa de *sidste* *Christne*, der oplever Herrens Hjemkomst til Menigheden og skal, uden mellemkommende Død, *legemlig* fornyes og forklares, saa deres *Støv for evig* er en *velbehagelig* Bolig, et *fuldkomment* Redskab og et *soleklart* Speil for *Guds Aand*; men al denne stigende Oplysning maa overlades til **|A:224**den fri Tilegnelse, som vi er sikkre nok paa, kan ikke udeblive, hvor den *Aand* raader, som udgaaer fra *Faderen* for at herliggiøre *Sønnen* paa Jorden!
